

Meer mogelijk om meer te rooien

De afgelopen eeuw is er veel onderzoek gedaan aan bloembollen. Praktische problemen werden opgelost. Nu de sector op een keerpunt staat waar het gaat om de collectieve financiering van onderzoek, is het goed om nog eens na te gaan wat het onderzoek de praktijk heeft gebracht. In deze serie staat die vraag centraal en in deze aflevering: plantgoedbeheer en planttijdstip.

Tekst: Arie Dwarswaard
Fotografie: René Faas

Op dit moment leggen veel telers de basis voor de oogst van volgend jaar. Kisten vol plantgoed gaan de grond in met de verwachting dat het veel leverbaar zal geven. De vraag is of er factoren zijn rond het planten die de opbrengst kunnen beïnvloeden. Die zijn er en het onderzoek heeft daar beslist zijn bijdrage aan geleverd.

Een essentieel aspect betreft het plantgoedbeheer. Door de schaalvergroting in de jaren vijftig ontstonden bij tulpen steeds meer slecht groeiende partijen. Ook toen was er al sprake van abnormale verklistering. In de jaren zestig van de vorige eeuw startte op het LBO onderzoeker Hekstra met een promotieonderzoek naar mogelijkheden om via plantgoedselectie bij tulp dit probleem aan te pakken. Zijn onderzoeksresultaten waren baanbrekend en leverden veel reacties op in de sector. Hekstra adviseerde om per maat te gaan planten en alleen de snelste groeiers aan te houden. Alleen door

zo te werken hield de teler zicht op de werkelijke groei in een partij plantgoed, waardoor de groeikracht van een partij veel beter gewaarborgd bleef.

Op het LBO gingen de onderzoekers Van der Valk, Timmer en Benschop verder met het inzichtelijk maken van de factoren die de opbrengst bepalen, waaronder diverse plantverbanden. Daaruit bleek onder meer waar de optimale opbrengst lag voor bijvoorbeeld veel 12/- op of juist veel 10/11 in relatie tot het aantal geplante bollen. Samen met LEI-gedachteerde Kees de Vroomen ontwikkelde Van der Valk zelfs een rekenmodel voor de computer. Dat is weliswaar in 1990, maar de uitgangspunten daarvan zijn nog steeds bruikbaar.

PRAKTIJK EN THEORIE

Naast tulp is er ook voor andere gewassen, waaronder narcis, lelie en hyacint, onderzoek gedaan naar optimaal plantgoedbeheer. Bij narcis bleek, dat bij toepassing voor de broeierij, grote bolmaten als plantgoed niet aantrekkelijk zijn. Afhankelijk van het sortiment gaf

bolmaat 14 al 100 procent bloei. Ook bij hyacint kon het aantal bollen per hectare hoger liggen voor een zelfde opbrengst. Wel lag het gewicht per gerooid bol iets lager en was de maat ook iets kleiner, maar er werd wel veel meer leverbaar gerooid.

Bij gladiool leverde jarenlang onderzoek een nauwkeurig rekenmodel op, waarmee heel goed de opbrengst was te bepalen aan de hand van criteria als plantmaat, groeiplaats en rooitijdstip. In het bedrijfssystemenonderzoek op Proefbedrijf De Noord werd vijf jaar lang de groei bij lelies gevolgd, met als conclusie dat de groeisnelheid van schubben tot leverbaar soms een jaar kan schelen, met een dalend rendement als gevolg bij een drie- in plaats van tweejarige teelt. De oorzaak hiervan was volgens de onderzoekers lastig te duiden. Goed plantgoedbeheer bij lelie bleek in de praktijk lastiger dan in theorie.

PLANTTIJD

Het LBO heeft voor verschillende bolgewassen ook gekeken naar het meest gunstige plantmoment. Bij iris, krokus en hyacint was het optreden van *Pythium* de aanleiding. Dit kan al een maand na het planten voor veel schade aan de wortels zorgen. De vraag was of later planten zorgt voor een geringere schade door *Pythium*.

Bij iris en krokus was al bekend dat er een relatie bestaat tussen een lange, warme bewaring en het optreden van *Pythium*. Laat planten bleek volgens Van Os en Van Gulik de ontwikkeling van *Pythium* flink af te remmen. Bij hyacint maakte het planttijdstip echter niet uit, zo stelde Vreeburg na drie jaren onderzoek vast. Wat iris betreft is ook gekeken naar het juist heel lang heel koud bewaren van de bollen, om pas in het voorjaar te gaan planten. Daardoor is er geen stro nodig, is de kans op vorstschade veel kleiner en is er minder uitval door *Pythium*. Enig nadeel was de net wat latere rooitijd. Ondanks de goede opbrengst heeft het geen ingang gevonden in de praktijk. Ook voor hyacint is onderzocht of pas planten in het voorjaar helpt om schade door *Pythium* te verminderen. Technisch was het mogelijk om de bollen tot het voorjaar te bewaren, maar het groeiseizoen bleek te kort voor een acceptabele opbrengst.

Alles overziend heeft het onderzoek duidelijk gemaakt dat er bij de meeste bolgewassen diverse variabelen zijn die de opbrengst beïnvloeden. Volgende keer komen daar nog plantbreedte, nettenteelt en plantverband bij.